

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Німецька мова і література, англійська мова»

за спеціальністю 035 Філологія

спеціалізації 035.043 Германські мови та література (переклад включно),
перша – німецька

галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28.08. 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Риторика
Викладач (-і)	Мельник Ярослав Григорович
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-10 моб. 067 730 58 26
E-mail викладача	
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	Кредитів ЄКТС – 3 кредити (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Четвер 15.00 ауд. 410; четвер 17.00 Zoom
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><i>Предметом</i> курсу «Риторика» для студентів спеціальності «Англійська мова і література», а також романо-германські є вивчення зазначеної дисципліни, яка викладається у середніх навчальних закладах. Риторика програмується для середніх шкіл у обсязі класичної риторики, а для студентів, які навчаються за програмою бакалавр у формі «неориторика». У рамках університетського курсу розглядається класична та неориторика. Студенти-філологи виконують роботи, які складаються з двох основних сегментів: написання конспекту-реферату з історії та теорії риторики та підготовки доповіді з проблем неориторики та дискурсології поч. ХХІ століття. Усна доповідь готується у рамках запропонованих тем, обов'язковим є усний виклад – презентація теми та проведення дискурсії обговорення у рамках живомовної комунікації.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>3.1. Метою курсу є: надання інформації з історії формування методології риторики від античності до наших днів. Виокремлення у окремий сегмент риторики початку ХХІ століття та вивчення основних умов формування інформаційного середовища, морально-етичних норм та ін.</p> <p>3.2. Основними цілями є: вивчення правил академічного висвітлення інформації з дотриманням логічних, граматичних, орфоепічних, комунікативних норм, а також міжкультурної комунікації.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>4.1. Загальні компетентності:</p> <p>1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>4.2. Фахові компетентності:</p> <p>11 Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.</p> <p>12. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.</p>	
5. Програмні результати навчання	

1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

4 Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

5 Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV	035 філологія 043 німецька мова та література	I	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота
Тема 1. Історія риторики та літературної традиції. 1.1. Риторика як форма культурного існування соціуму; 1.2. Культура Античності та культура публічного слова в античну епоху; 1.3. Основні правила та закони оприлюднення інформації; 1.4. Антична риторика як одна із засад формування європейської культури	2	2	10
Тема 2. Риторика від Середніх віків до XXI століття – два основні періоди у історії риторики. 2.1. Риторика епохи Відродження та Просвітництва; 2.2. Криза риторики та її повний занепад; 2.3. Відродження риторики у XX столітті; 2.4. Зміна парадигми риторики: риторика та неориторика – конфлікт методологій	2	6	4
Тема 3. Риторика XXI століття. 3.1. Основні умови та вимоги до неориторики та публічного слова. 3.2. Нові критерії та стандарти у формуванні інформаційного поля; 3.3. Дискурсологія та наратологія: ЗМІ та інформаційний простір у контексті нової методології.	2	2	4
Тема 4. Академічний дискурс в умовах неориторики. 4.1. Академічна комунікація: традиції та новаторство; 4.2. Психологічно-когнітивні засади нового академічного дискурсу;	2	0	6

4.3. Соціально-культурологічні умови формування інформаційного простору; 4.4.Академічна комунікація поч. ХХІ ст. як оновлений інформаційний простір; 4.5. Науково-соціометричні параметри сучасного інформаційного середовища та адаптивні механізми при необхідності інтеграції			
Тема 5. Сучасний інформаційний простір. 5.1. Інформаційна безпека; 5.2. Стили та жанри сучасного дискурсу; 5.3. Проблеми сучасної дискурсології.	2	2	6
Тема 6. Етико-правові та стилістичні особливості сучасних нарацій. 6.1. Мас-медіа та соціальні мережі у рамках прав людини та психічного здоров'я.	2		6
Тема 7. Культурологічні особливості комунікацій. 7.1. Когнітологія, наратологія; 7.2. Агентність комуніканта; 7.3. Мовець як маніфестатор соціоментального простору; 7.4. Моделювання комунікативного простору; 7.5. Мас-медійні технології; 7.6. Екологія комунікативного простору.	2		6
Тема 8. Міжкультурна комунікація. 8.1. комунікація та соціокультурні динаміки; 8.2. Контруситнісь та соціокультурний дисонанс у контексті моделювання комунікативного простору; 8.3. Табу у міжкультурній комунікації; 8.4. Комунікативні сценарії у міжкультурній комунікації	2	2	6
Тема 9. Комунікація та комунікативні системи інтернету. 9.1. Комунікації та моделювання інтернет-павутини; 9.2. Комунікація і соціальні мережі; 9.3. Безпека особи у системі інтернет комунікацій.	2		6
Тема 10. Риторика та комунікація в умовах інформаційної війни. 10.1. Феномен інформаційної агресії та інформаційної війни; 10.2. Безпека особистого інформаційного простору; 10.3. Фейк як феномен інформаційної дезорієнтації; 10.3. Етика та міжнародні норми у рамках інформаційної агресії	2	2	6
Загалом:	20	10	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та
---	--

	<p>розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p><u>Види контролю:</u> поточний (усне/письмове опитування на лекційному/практичному занятті); підсумковий (перевірка письмового індивідуального завдання; тест у системі дистанційного навчання). Система оцінювання навчальної дисципліни складається з таких компонентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аудиторна робота (35 % від загальної кількості балів за курс (100%) – активна участь під час лекційних і практичних занять; виконання тестових завдань). 2. Самоосвіта (15% – участь в онлайн курсі, який відповідає тематиці та програмним результатам навчальної дисципліни, що підтверджується сертифікатом). 3. Письмовий залік (50%, з яких: виконання індивідуального завдання – 20%; підсумковий тест – 30% від загальної кількості балів).
Вимоги до письмової роботи	<p><u>Індивідуальне завдання:</u> Самостійно оберіть тему гіпотетичного наукового дослідження. Відберіть 6-10 наукових джерел за цією темою, зробіть реферування змісту кожного джерела (75-100 слів), дотримуючись норм академічної доброчесності; укладіть їх бібліографічний опис згідно вимог. Оформіть індивідуальне завдання згідно вимог як Word документ і надішліть на е-пошту викладача за тиждень до заліку.</p> <p><u>Критерії оцінювання:</u> Вага виконання завдання (обидві частини завдання виконані згідно вимог, подані на перевірку вчасно) – 5%. Розуміння теоретичних основ навчального матеріалу – 5% Демонстрація практичних умінь: робити реферування та укладати бібліографічний опис наукових джерел 10%. Разом: 20%</p> <p><u>Підсумковий тест:</u> В установленій час, самостійно виконайте тест – 30 питань формату «множинний вибір», щоб перевірити розуміння теоретичних аспектів навчального матеріалу (30% від загальної кількості балів).</p>
Практичні заняття	<p>Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями: «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших</p>

	<p>проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Форма контролю: залік; форма здачі (письмова).</p> <p>Розподіл балів за завдання: індивідуальне завдання (реферування наукових джерел та укладання їх бібліографічного опису) – 20 балів; тест формату «множинний вибір» – 30 балів.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p>Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p>	
<p><u>Академічна доброчесність:</u></p>	
<p>Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності.</p>	
<p><u>Відвідування занять:</u></p>	
<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.</p>	

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeму, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

8. Рекомендована література

1. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Ю. Риторика. Львів, 2001.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004.
3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної деавітології. Львів, 2000.
4. Єрушевич Г.Д., Мельник Я.Г. Вступ до риторики. Івано-Франківськ, 2002.
5. Куньч З. Риторичний словник. Київ, 1997.
6. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. Київ, 2003.
7. Мельник Я.Г. Пролегомени до українського дискурсу. Івано-Франківськ, 2023.
8. Мельник Я.Г. Спічрайтинг. Івано-Франківськ, 2019.
9. Сагач Г.М. Золотослів. Київ, 1993.
10. Сагач Г.М. Риторика. Київ, 2009.
11. Тимошенко Н.Л. Корпоративна культура: діловий етикет. Київ, 2006.
12. Томан І. Мистецтво говорити. Київ, 1989.
13. Штромайер. Г. Політика і мас-медіа. Київ, 2008.

**Викладач – МЕЛЬНИК Ярослав Григорович, кандидат філологічних наук,
професор кафедри загального та германського мовознавства**